

Juletræs-fest i Sønderris

For alle børn fra 0-12 år

Julemanden kommer på besøg, og danser og leger med os. Han har sin egen "spillemand" med, som spiller og synger sammen med os.

Søndag
d. 10. dec.
2023
kl. 10.00
-12.00

Alle børn og voksne inviteres til juletræs-fest i Sønderrishallen.
Det er ikke et krav at bo i Sønderris :-)

ALLE TILMELDTE BØRN FÅR UDLEVERET:

2 æbleskiver, 1 juice/cacao og en lille slikpose.
De voksne kan købe æbleskiver, kaffe, te, kage m.m. i cafeen.
P.S: Egne drikke- & madvarer må ikke medbringes (kun til babyer)

PRIS

kr. 70,- pr. barn
VOKSNE GRATIS

Tilmelding og betaling foregår via webshop på soenderris-sk.dk
Tilmelding senest den 1. december 2023

Julehilsner fra Sønderris Sportsklub

To nye bøger fra Oldenburg

Forfatteren
Frode Oldenburg
Jørgensen kan ikke
lade være med at
skrive bøger

KULTUR – Fovrfeld-forfatteren Frode Oldenburg Jørgensen har for længst passeret den officielle pensionsalder, men han fortsætter med at skrive og udgive bøger. Her op til jul kommer to nye.

I Manualen beskriver han, hvad der efter hans mening kan gennemføres for at opnå en hurtig reduktion af drivhusgasserne med 1350 ton CO2 om året, nytænkning for børnenes første seks-syv leveår samt forslag til pasning, skolegang og videreuddannelse. Dertil en omstrukturering, der også reducerer

Frode Oldenburg Jørgensen er klar med to nye bøger. Tolv turbulente år er selvbioGRAFISK. Arkivfoto.

drivhusgasserne, forslag til kontrolleret reduktion af vores forbrug af tøj, sko og luksusvarer, krav til fremtidige bygninger og forbedringer af nuværende boligmasse med vægt på sanitetsvand, drikkevand og solenergi. Bogen beskriver en hurtig og kontant tilbageføring af lavbundsjord til naturen, beskyttelse af drikkevandet, indføring af økologisk landbrug samt svineproduktion på kommerciel basis med forslag til bortskaffelse af den afgassede gylle. En effektiv

batteri-ladeløsning til el-lastvogne, en beskrivelse af skibsfartens tiltag for at blive CO2-neutral, elforsyning med kæmpevindmøller og en løsning på både flygtningeproblemet og Israel-Palæstina-problematikken er der også.

Den anden er den selvbiografiske Tolv turbulente år i hvilken han blandt andre møder Claus Sørensen og Asger Lindinger.

-fina

Hybenrosen er elsk

Flora og fauna

Rynket rose er nu afblomstret, men man kan stadig glæde sig over synet af deres røde hyben, der lyser smukt op.

Planten er meget tolerant over for jordbundsforhold, saltpåvirkning, hård frost, tørke og kraftig vind. Den tåler delvis sandoverlejring og er god til at binde sandet og har derfor førhen været anvendt i kampen mod sandflugt. Men planten er voldsomt bestandsdannende med sit tætte, vidtstrakte, underjordiske rodsystem, der meget villigt sender nye planter op af jorden og som kan dykke helt ned i en dybde af to meter.

Rynket rose er en såkaldt invasiv art, der virkelig forstår at brede sig og overskygge og fortrænge andre arter, og der bruges i dag store summer i forsøg på at begrænse dens udbredelse. Elsket for sin skønhed, men frygtet for sine invasive manerer.

Planten blomstrer flittigt igennem sommeren med store, velduftende, pollenrige blomster, som tillokke mange insekter, heriblandt svirrefluer og bier. Rynket rose er en såkaldt pollenplante, blomsterne laver ikke nektar. Blomstens aroma stammer fra oliekirtler, som producerer de velduftende, flygtige olier.

Et hyben ligner et bæ, men er i virkeligheden den krukkeformede blomsterbund, der omslutter de nøddeagtige frugter (frø-

PRØVE TIME I PARDANS BUGG

PRØVETIME
mandag
d. 8. januar 2024
kl. 18:00-19:30
Tilmelding til
inge@sdu.dk

**SÆSON-
OPSTART**
mandag
d. 15. januar
kl. 18:00-19:00
Tilmelding til
inge@sdu.dk

GRATIS

Tilmelding til Inge@sdu.dk

Der kom et piberkald fra tajgaen...

Efter en meget hektisk søndag eftermiddag med sjældne fugle flere steder omkring Sønderho, hvor tre samtidige hvidbrynede løvsangere og også tre rødtoppede fuglekonger har fået pulsen godt over hvilepulsen, sker det fantastiske...

Pludselig hører jeg et typisk piberkald, der minder om skovpiberens særegne kald, men alligevel er noget anderledes og mindre raspende.

Skærpiberen har et meget skarpt og distinkt metallisk kald, bjergpiberen tilsvarende, og engpiberen noget helt andet mere

spidst. Så nu er pulsen helt i top, og nu er der fokus på én ting – at få fuglen fotodokumenteret.

På Fanø Fuglestation hører vi tajgapiberen hvert år først i oktober, når den trækker forbi på Høneklitten. Men vi får sjældent fotograferet den, fordi den trækker hurtigt igennem uden at stoppe op. Nu står jeg med den i udkanten af en lille lund, og jeg kan høre den sidder stille.

Så alt arbejder i den rigtige retning, og det lykkedes i 20 fantastiske sekunder at få fotograferet fuglen sidende i et træ bare 15 meter fra mig.

Men lyset er dårligt, de tilbageværende blade på

grenene flagrer og fanger konstant min autofokus på kameraet. Men det lykkedes at få to antagelige billeder i kassen ud af cirka 70 eksponeringer.

Mission completed. Fuglen fløj efter de 20 sekunder og blev trods ihærdige anstrengelser ikke genfundet.

Tajgapiberen er en relativ sjælden og fåtallig efterårsgæst i Danmark, hvor især Vadehavetsregionen udmærker sig ved mange fund. Arten kommer østfra og den er også karakteriseret ved, at den altid søger 'cover' i træer ud mod enge.

Det er jo en åben-skovfugl fra Sibirien og Nordøst-Rusland. Det tajgapiberen kendes på, og distinkt ad-

skiller den fra alle de andre pibere – der er en gruppe med minimale artsforskellene – er den hvide plet bag øjet og den sorte prik lige under.

Det er artsdiagnostisk og kan gøre enhver 'birder' glad i låget i flere dage.

Man får et kick af at se en sjælden fugl og især, når det endelig lykkes at dokumentere den, så man eliminerer enhver tvivl hos sig selv og andre.

Hvis du vil lære mere om fugle, så følg Fanø Fuglestation på facebook.com/groups/224889424358221

Tekst og foto: Søren Brinch

et, frygtet og svær at komme af med

Hybenrosen kaldes også rynket rose.

hårde frø bevare deres spiringsevne i flere år. Frøene er beskyttet af et dække af hvide, stive hår – herom mere senere.

Ét rodstykke - én plante

Foruden nævnte spredning ved underjordiske udløbere samt frøspredningen via fugle, dyr og vand kan planten også spredes ved, at løse rodstykker føres omkring til nye voksesteder for så her at skyde til nye planter.

Rynket rose er unægteligt på alle måder en livsglad overlever og en vanskelig plante at bekæmpe. Får, geder og kreaturer æder af planten, derfor benyttes de ofte i naturpleje i forhåbning om, at de kan gøre kål på planten, så at sige. Man kan også forsøge sig med slåning og dybdefræsning for at komme planten til livs, men det er op af bakke.

'Rynket' hentyder til de rynkede blade. 'Rosa' kan angiveligt føres tilbage til det græske ord rhodion.

Rynket rose er indført fra Østasien som prydblade og blev i 1875 for første gang i Danmark registreret som forvildet – den var hoppet op over gærdet. Plantens indtog i naturen tog rigtig fart i takt med det omsiggribende sommerhusbyggeri i 1950'erne og fremefter. I dag bruges store summer på at bekæmpe planten, men den er som ovenfor beskrevet sejlivet og meget vanskelig at få ned med nakken.

I folkemedicin er rosenvin af blomster anvendt mod diarre, blomster blev lagt på bylder, og bar man en rosenkrans på hovedet, var det godt mod hovedpine. Herudover mod sår, halsonde, røde øjne og tandkødsbetændelse, og lige efter en fødsel var et barkudkog populært.

I køkkenet kan blomsterknopper og kronblade anvendes i marmelader,

salater samt på desserter og kager, og på kronbladene kan koges sirup. Af hyben kan fremstilles marmelade, te, saft, suppe og kryddersnaps, og der kan udvindes dufte og farvestoffer af blomsterne. For at udvinde et kg rosenolie (æteriske olier fra kronbladene) kræves angiveligt ca. 5-6000 kg kronblade fra flere millioner blomster. De modne hyben er uhyre rig på C-vitamin (ca. 15 gange så meget som i en appelsin) og benyttes som kosttilskud, hybenet indeholder også meget A-vitamin og kalk. Hybenet kan spises lige fra busken, det smager virkelig godt og kan varmt anbefales. Mange har nok som ung og kåd åbnet et hyben og hældt de gule, stivhårede nødder (kløpulver) ned ad nakken på hinanden, så de kom godt ind under tøjet og bare kløede, det blev man ikke ret populær af!

Tekst: Carsten Mathiasen
Foto: Biopix

Rundt i 6710

Oplæg om aktiv dødshjælp i Bryndum

BRYNDUM – Torsdag den 18. januar klokken 19 holder sognepræst, forfatter og debattør Kristian Bøcker et foredrag om aktiv dødshjælp i Bryndum Sognegård. Han har givet det titlen Hvilken grøntsag!? – Om værdighed og aktiv dødshjælp. "Jeg vil ikke ende som en grøntsag", hører man af og til som et argument for aktiv dødshjælp. Men hvad ligger der i brugen af ordet grøntsag? Ordet "værdighed" er et andet ord, der går som en rød tråd gennem debatten om aktiv dødshjælp og assisteret selvmord. Men hvad er det for et begreb om "værdighed", vi tænker ud fra? Er hjælpeløshed og afmægtighed nødvendigvis uværdigt? Er det værdigt at være en grøntsag, eller gør vi mennesket uværdigt, når vi anser det for en grøntsag? Foredraget kredser om spørgsmål som disse, skildrer de etiske dilemmaer i debatten og viser de vigtigste positioner bag synspunkterne.

Tunnel i Guldager kommer i 2024

GULDAGER – Den planlagte tunnel under Tarphagevej mellem Guldager og Sønderis kommer i sommeren 2024. Det skriver Nordvest-nyt med kommunen som kilde. Sandsynligvis vil vejstykket mellem Guldagervej og Vestkystvejen i den forbindelse blive spærret fra midten af juni til midten af juli 2024.

SGI SÆDDING-GULDAGER IDRÆTS FORENING

SGI FITNESS & MOTION

Formand: Lars Sørensen 61 13 99 42
Økonomians.: Dorte Veis Svendsen
Aktivitetsans.: Hanne Damgaard
Best. medl.: Lene Overgaard Langelund
Karsten Toft
Suppleanter: Kent Noer Christensen
Bo Christiansen

Læs mere på sgifitness.dk eller send en mail til mail@sgifitness.dk

SGI FODBOLD

Formand: Jens Knudsen
Kasserer: Ditte Nørskov
Best. medl.: Thomas Rejkjær Nielsen
Theis Nielsen
Mathias Hedeager Paulsen
Kim Langerhuus
Claus Meyer
Suppleanter: Kasper Toft
Per Kjølby

Mail: bestyrelsen@sgi-fodbold.dk
Du kan også finde os på: www.sgi-fodbold.dk

SGI BORDTENNIS

Formand: Bjarne Karlskov 52 58 65 03
bjarne@karlskov.net

Se mere på: www.sgi-bordtennis.dk

SGI SPORTMIX

Formand: Anne Norschau 61 79 31 66
Mail: norschau@gmail.com

www.facebook.com/sgisportsmix

